

คำให้ควนจากคนขับรถมือเก่า

สุพัฒน์ บุณยสิงห์

สัพพรรณ เจริญวงศ์ - บันทึก

เมื่อรถตู้คณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยาไปถึงที่ใด หากปลายทางหรือจุดแวะ นั้นมีอาจารย์ เจ้าหน้าที่ หรือคนรู้จักกันมานานพบเห็นเข้า เรามักจะพบว่าพวกเขา และเธอเหล่านั้นจะมองหาและกล่าวทักเพราะคาดว่าจะได้พบกับคนหลังพวงมาลัย “คุณสุพัฒน์” คนเก่าคนแก่ที่คุ้นเคย

คุณสุพัฒน์ บุณยสิงห์ หรือลุงสุพัฒน์ เข้ามาทำงานที่คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ เมื่อปี พ.ศ. 2513 เป็นลูกจ้างพิเศษในตำแหน่ง นักการภารโรง ลุงสุพัฒน์ เล่าว่าในเวลานั้น เจ้าหน้าที่ทั้งหมดขึ้นกับคณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ จนเมื่อปีที่แผนกวิชาสังคมวิทยา และมานุษยวิทยาได้แยกเป็นอิสระ จึงมีการแบ่งเจ้าหน้าที่ออกมาประจำแผนกอิสระนี้ โดยรุ่นแรกมี คุณวัฒนา คุณกุหลาบ คุณจินตนา โดยที่ไม่มีนักการเลย และมีคุณอำนวย ซึ่งขับรถให้กับแผนกวิชานี้มาก่อน ประจวบเมื่อคุณอำนวยได้ลาออกและตำแหน่งว่างลง ลุงสุพัฒน์จึงได้สมัครเข้ารับบรรจุในตำแหน่งคนขับรถ และทำงานอยู่กับสังคมวิทยา และมานุษยวิทยาตลอดมาจนเกษียณเมื่อปี พ.ศ. 2553

อาจารย์รุ่นแรกๆ เช่น คุณหญิงสุภาพ วิเศษสุรการ อ.จำเรียง ภาวิจิตร อ.เฉลิมศรี ธรรมบุตร อ.อารง สุทธาศาสน์ อ.พีรสิทธิ์ คำนวนศิลป์ อ.สิริชัย วัชรโพน อ.ผ่องพันธุ์ มณีรัตน์ อ.นันทา วิศิษฎ์โสภา อ.นภา วินิจฉัยกุล อ.แพรวพรรณ (ตุ้จินดา) มหาวัจน์ อ.กมลลา แสงสีทอง อ.วิไลพันธุ์ ว่องวานิช ฯลฯ ซึ่งหลายคนย้ายไปประจำที่มหาวิทยาลัยอื่นเพราะเหมือนมีนโยบายช่วงหนึ่งให้อาจารย์จะต้องสังกัดให้ตรงกับสาขาที่เรียนมา

ลุงเล่าว่าถ้าจำไม่ผิดคือสมัยที่ อ.จำเรียง เป็นหัวหน้าแผนก อาจารย์ในคณะ จะจัดให้มีการกินข้าวร่วมกันทั้งคณะเดือนละ 1 หน บริเวณโถงบันไดชั้น 2 โดยอาจารย์ จะลงชั้นกันคนละประมาณ 30 บาท เจ้าหน้าที่เล็กๆ อย่างพวกลุงไม่ต้องออกเงิน อาหาร ที่هامารับประทานร่วมกันส่วนใหญ่ก็หาซื้อกันมา มีบางครั้งที่อาจารย์ทำมาจากบ้าน บ้าง ทำให้รู้สึกเหมือนครอบครัวเดียวกัน เป็นครอบครัวเล็กๆ ราว 20 คน ทำให้ ลุงประทับใจ

งานของลุงในสมัยนั้นคือการขับรถส่งเอกสาร ส่งหนังสือตามหน่วยงานต่างๆ รับส่งอาจารย์ และกรรมการประจำคณะ อาจารย์พิเศษที่รับเชิญมาในวาระต่างๆ เมื่อเริ่มแรกห้องธุรการของแผนกอยู่ที่ชั้น 4 ต่อมาย้ายมาอยู่ที่ชั้นล่าง และย้ายกลับ ขึ้นไปชั้น 4 อีกครั้ง ก่อนที่ทั้งหมดจะย้ายไปรังสิต หากไม่ออกรถไปไหนลุงจะนั่งอยู่ที่ ห้องธุรการ ช่วยงานอัดสำเนาและงานอื่นๆ ด้วยเพราะคนน้อย สมัยนั้นไม่มีตำแหน่ง พนักงานอัดสำเนา แม้จะมีคุณฉลองเข้ามาดูแลหน้าที่นี้แต่โดยตำแหน่งก็เป็นนักการ ภารโรง และงานอัดสำเนาทำเอกสารจะมีมากในช่วงเปิดเทอม ลุงเล่าว่าสมัยนั้นการทำ สำเนาต้องผ่านการทำต้นฉบับลงกระดาษไขก่อน ซึ่งเจ้าหน้าที่พิมพ์ดีด เช่นคุณสมนึก จะรับมาพิมพ์ก่อนส่งไปให้เจ้าของเรื่องตรวจทาน เช่น คำโครงการสอนก็ส่งให้อาจารย์ ประจำวิชาตรวจ มีผิดก็แก้ไขแล้วจึงทำการอัดสำเนาได้ บางรายวิชาที่เป็นวิชาเรียนรวม เช่น มธ. 121 มนุษย์กับสังคม มีนักเรียนเรียนเทอมละพันกว่าคน การทำเอกสารจึงเป็น เรื่องที่ต้องใช้เวลามาก ประกอบกับอาจารย์คณะเรา “ใจเย็น” คือบอกให้ส่งคำโครงการ สอนก่อนเปิดเทอมก็มักจะส่งกันวันก่อนเปิดเทอม ทำให้ผลิตเอกสารไม่ทัน บางครั้งลุง จึงแกล้งอาจารย์ที่มาส่งเอกสารเมื่ออาจารย์บอกว่า “สุพรรณ เอ้าที่ไลน์จะเอาเดี๋ยวนี้นะ” ลุงก็บอกว่า “ถ้าอาจารย์จะเอาเดี๋ยวนี้อีก (กระดาษ) ไขไปอ่านก่อน” นี่เป็นความกวน อย่างหนึ่งเท่าที่ลุงจำได้ เพราะลุงเองก็ขึ้นชื่อว่าชอบแกล้งคนในคณะด้วยมีนิสัยเป็นคน ไม่ค่อยยกยอใคร ประกอบกับอาจารย์ที่นี้ “เห็นทุกคนเท่ากันหมด” ลุงกล่าวว่า “ไม่ใช่ไม่ เกรงใจแต่ข่มกันไม่ลง ... พุดง่าย ๆ ... เพราะถ้าเราถูกข่มเราจะไม่ชอบ ... นี่เป็น สิ่งที่ประทับใจ” ความเป็นกันเองของคนในคณะเล็กๆ แห่งนี้อาจเกิดจากการมีคนน้อย ต้องช่วยเหลืองานกันมาก จึงใกล้ชิดกัน มีอะไรก็พูดกันได้ และลุงบอกว่า “เมื่อก่อน อาจารย์จะอยู่ประจำที่ห้อง มาทำงานก็ต้องเซ็นชื่อ ทำให้เจอกันทุกวัน”

ลุงเป็นคนคล่องแคล่วแม้จะเฒ่าไปบ้าง ด้วยนิสัย “ไม่เอาของใคร ไม่ให้คนอื่น” จึง “พึดเหวียง” กันมากับหลายคนที่นี่ ทำให้เป็นคู่หยอก “คู่รักคู่แค้น” อย่าง อ.แพรวพรรณ ที่ลุงบอกว่าไปด้วยกันได้เพราะไม่มีใครยอมใคร เวลาจะทำกิจกรรมอะไรอาจารย์จะ เรียกมาแล้วพูดว่า “สุพรรณ เธอมานั่งใกล้ๆ ชั้นนี้ ชั้นจะเอาเธอให้อยู่” เพราะ อ.แพรว

“...การพานักศึกษาออกภาคสนามในสมัยนั้น ลุงพาไปปีละประมาณ 6-7 ครั้ง พักค้าง ราว 2 คืน สมัยนั้นของที่หาไปฝากชาวบ้าน จะเป็นขนมปังบิ๊บแบบต่างๆ ใส้ครีมบ้าง สับปะรดบ้าง บิ๊บละ 160 บาท ลุงพบว่า บางหมู่บ้านไปแรกๆ ก็ต้อนรับดีชาวบ้าน ตีใจกัน แต่เนื่องจากไปกันทุกปีแล้วมี กิ่ง จุฬารฯ เกษตรฯ พลัดกันไปลง คนเค้าก็เบื่อ เพราะเสียเวลา...”

เองก็เป็นคนสนุกสนาน หรือคนถูกคอกันอย่าง อ.บุญสนอง ลุงเล่าว่าอาจารย์เคยมาชวนลุงว่าอยากให้ไปช่วยงานนอกเวลาด้วย แต่ไม่ทันที่อาจารย์จะได้ทำอะไรอย่าง ที่หวังก็ถูกยิงเสียชีวิตก่อน ลุงพูดติดตลกรบเเร้ากับความทรงจำว่า “หากตอนนั้น ได้ช่วยอาจารย์แล้ว อาจจะได้ไปพร้อมกับอาจารย์ด้วย” และด้วยความที่ลุงประจำอยู่ที่ตึก มีหน้าที่เฝ้าตึกด้วย จึงรู้จักสนิทสนมกับนักศึกษาหลายคน ช่วง 14 ตุลา ลุงยังอยู่ที่ตึกและได้ขึ้นรถไปกับนักศึกษาคณะเราด้วย ลุงกล่าวว่ามีนักศึกษาหลายคนของเรา ที่หายไปเลยจากเหตุการณ์นั้น

นอกจากงานรับส่งเอกสาร ส่งคณาจารย์ และช่วยงานธุรการแล้ว ยังมีงานขับรถพาอาจารย์และนักศึกษาออกภาคสนามต่างจังหวัด ลุงจำได้ว่าที่แรกที่ไปคือกาญจนบุรี น่าจะเป็นสังขละบุรีหรือพื้นที่ใกล้เคียง เพราะเป็นคุ่มกะเหรี่ยง ทางไปค่อนข้างจะไกล และเป็นถนนลูกรังสีแดง ไปถึงจะต้องเข้าไปรายงานตัวกับทางหัวหน้าคุ่มก่อน จำได้ว่าไปกับนักศึกษา 6-7 คน รุ่นคุณสุนันท์ โพธิ์ทอง กับอ.สิริณภรณ์ เขมฐากุล นักศึกษาจะไปนอนบ้านละ 1-2 คน เพื่อศึกษาวิถีชีวิต ลุงเล่าว่าหาของกินยากเพราะไม่มีอะไรขายเลย ทำให้กะหล่ำปลีเป่ล่าๆ ผัดน้ำมันกลายเป็นของที่อร่อยมากจริงๆ เช่นเดียวกับอีกหลายครั้งที่ขึ้นดอยขึ้นเขาไกลๆ เพียงหน่อไม้ที่เก็บมาต้มก็อร่อยมาก พอกลับมาลองทำที่บ้านเองมันไม่อร่อยอย่างนั้น (ลุงเล่าไปก็หัวเราะไป) มีอยู่ครั้งหนึ่งไปสระบุรี กับ อ.นลินี จำได้ว่าไปนอนมุ้งโดนยุงกัดเยอะมาก และได้ฟังเรื่องเกี่ยวกับการนำขู่ง ทั้งต้นที่เห็นว่างดงามและน่าจะได้รับเลือกมาทำเสาหลักเมือง แต่เสาต้นนี้ไม่ได้รับเลือก

ทำให้ต้องนำเสากลีบสระบุรี เมื่อล่องไปถึงจะนำขึ้นฝั่งต้นเสาก็มีน้ำออกมา เชื่อกันว่า เสาร่องให้ จึงมีชื่อเรียกกันมาว่า “เสาให้” ลุงก็ได้รู้จากการคอยฟังเวลาเค้าบรรยายให้นักศึกษาฟังในภาคสนามนั่นเอง

การพานักศึกษาออกภาคสนามในสมัยนั้นลุงพาไปปีละประมาณ 6-7 ครั้ง พักค้างราว 2 คืน สมัยนั้นของที่หาไปฝากชาวบ้านจะเป็นขนมปังปี้บแบบต่างๆ ใส่ครีมบ้าง สับปะรดบ้าง ปีละ 160 บาท ลุงพบว่าบางหมู่บ้านไปแรกๆ ก็ต้อนรับดี ชาวบ้านดีใจกัน แต่เนื่องจากไปกันทุกปีแล้วมีทั้ง จุฬาย เกษตรฯ ผลัดกันไปลง คนเค้าก็เบื่อเพราะเสียเวลา ลุงบอกว่าแทบจะไม่มีอาจารย์คนไหนในคณะที่ไม่เคยให้ลุงขับรถพาไปลงพื้นที่ อ่างทอง สิงห์บุรี ชัยนาท แม่สอด ไกลๆ หนองกือยูทยา ปทุมธานี แต่ช่วงสิบปีให้หลังก่อนเกษียณลุงรู้สึกว่าการลงพื้นที่ไกลๆ ลดน้อยลง

“ลุงขับรถประจำคณะมาถึง 3 คัน คันสุดท้ายเป็นรถตู้ฟวงมาลัยพาวเวอร์ ลุงชอบมากเพราะมันเบาสบาย แต่ได้ยินว่าเค้าจะจำหน่ายออกแล้วนี่ ลุงยังคิดถึงมันมากนะ” หลังจากเกษียณทางคณะยังจ้างต่ออีกสองปี ลุงพูดอย่างมีอารมณ์ขันว่า “ที่ไม่ได้ทำต่อเพราะเค้าเลิกจ้าง... ถ้าไม่เลิกจ้างลุงไม่มีทางไปไหน ลุงเป็นพวกไล่ก็ไม่ไป ทุกวันนี้ก็ยังวนเวียนอยู่แถวนี้แหละ ไปกินข้าวกับพวกน้องๆ บ้าง” ลุงสรุปสั้นทิ้งท้ายว่า “แต่ไหนมา ลุงก็เป็นตัวใจของคณะ ต้องไปถามคนอื่น ไปถามอาจารย์เก่าๆ ว่าลุงทำอะไรไว้บ้าง เพราะลุงจำไม่ได้แล้วเดี๋ยวเล่าผิด”